

سوالات درس نهم جامعه شناسی دوازدهم

سوالات درس

۱- آیا در اسلام یادگیری همه ی علوم ارزش یکسانی دارد؟
علم مراتب و انواعی دارد و یادگیری همه ی علوم ارزش یکسانی ندارد. آموختن برخی علوم مانند سحر، در اسلام منع شده و در مقابل، یادگیری برخی علوم، لازم و ضروری دانسته شده است. درواقع، مسلمانان به آموختن علم نافع تشویق شده اند و از یادگیری علمی که فایده های نداشته باشد، منع گردیده اند.

۲- منظور از علم نافع چیست؟

علم نافع علمی است که ما را به اهدافمان نزدیک کند، حرکت ما را آسان کند، ما را پیش ببرد، در ما روحی ه حرکت ایجاد کند، ما را شکوفا کند و ظرفیت های ما را به فعلیت برساند. علم مقدمه ی عمل است؛ علم نافع آن علمی است که به کار کشور بیاید و برای حل مشکلات کشور مفید باشد.

۳- در اسلام کدام دسته از علوم علم نافع محسوب می شود؟

الف - علوم ابزاری که نیازهای روزمره جامع ه اسلامی را برطرف می کنند، مانند علم پزشکی و علوم فنی و مهندسی و علوم پایه که به نوعی مادر این علوم به شمار می آیند، از جمله ی علوم نافع اند.

ب - علمی که درباره ی چگونگی استفاده از علوم ابزاری و اهداف، ارزشها و آرمانهای انسان صحبت می کنند نیز علم نافع هستند.

پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام

درس نهم

توضیحات تکمیلی:

ج - (علومى كه درباره ى حقيقت انسان و آغاز و انجام او سخن مى گویند نیز علم نافع محسوب مى شوند.

د - (علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعى) نیز از دیگر علومى هستند كه اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعى، برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند، علم نافع هستند

۴- در اسلام کدام دسته از علوم جزء نافع ترین علوم دانسته شده اند؟

علم به نفس، علم توحید و علم به مبدأ و معاد، از نافع ترین علوم دانسته شده اند.

۵- چه تفاوتی بین علوم ابزاری و علومى كه دربارهٔ آغاز و انجام زندگی انسان یا ارزشها و آرمانهای او، سخن مى گویند وجود دارد؟

علوم ابزاری از روش حسى و تجربى استفاده مى کنند اما علومى كه دربارهٔ آغاز و انجام زندگی انسان یا ارزشها و آرمانهای او، مانند عدالت، مسئولیت و آزادگى، سخن مى گویند، از روشهای عقلانى و وحیانی بهره مى برند.

۶- قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امتهای مختلف را چه مى نامد؟

قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امتهای مختلف را سنتهای الهى مى نامد.

۷- کریم از فرهنگهای مختلف و امتهای گذشته چگونه یاد مى کند؟

قرآن کریم به فرهنگهای مختلف و امتهای گذشته اشاره مى کند و رفتار و فرهنگ گذشتگان را مورد ارزیابى انتقادى قرار مى دهد؛ رفتار عاقلانه شان را تأیید مى کند و از رفتار جاهلانه و سفیهانه ى آنها انتقاد مى کند.

۸-قرآن کریم جامعه ی آرمانی را چگونه معرفی می کند؟
آن را جامعه ای معرفی می کند که در آن به عدالت و قسط رفتار می شود. جامعه ی آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می شود. این جامعه، قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد اما ظلم دیگران را هم نمی پذیرد، به علاوه، تا آنجاکه بتواند به ستمدیدگان و مستضعفان جهان یاری می دهد.

۹-چند نفر از متفکران مسلمان که در حوزه ی علوم اجتماعی، آثار مهمی از خود به جا گذاشته اند نام ببرید.
فارابی، ابوریحان بیرونی و ابن خلدون از جمله ی اندیشمندانی هستند که در حوزه ی علوم اجتماعی، آثار مهمی از خود به جا گذاشته اند.

۱۰-فارابی علم اجتماعی را چه می نامد؟

نامیده است «علم مدنی» فارابی علم اجتماعی را زیرمجموعه ی علوم انسانی میدانسته و آن را.
۱۱-فارابی جوامع مختلف را بر چه اساسی تقسیم بندی نموده است؟

او با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و همچنین با استدلال عقلی، جوامع مختلف را بر اساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم کرده است.

۱۲-منظور فارابی از مدینه جاهله و مدینه فاضله چیست؟

فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی بهره اند، مدینه ی جاهله نامیده است. در جوامع جاهله علم ابزاری می تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزشها، آرمانها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد. فارابی جامعه ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد، مدینه ی فاضله می نامد. علم در مدینه ی فاضله، به

علم تجربی محدود نمی شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز دربر می گیرد.

۱۳- جامعه ی آرمانی مورد نظر فارابی چیست؟ مدینه ی فاضله، جامعه ی آرمانی مورد نظر اوست.

۱۴- مدینه ی فاسقه به چه جامعه ای گفته می شود؟
مدینه ی فاسقه جامعه ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه ی فاضله به وجود می آید. در مدینه ی فاسقه، با آنکه مردم علوم وحیانی و عقلانی را می شناسند، اما از آنها بهره نمی گیرند، یعنی با آنکه مردم حقیقت و عدالت را می شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، براساس آن عمل نمی کنند.

۱۵- مدینه ی ضاله به چه جامعه ای گفته می شود؟
مدینه ی ضاله جامعهای است که در اثر انحراف نظری از مدینه ی فاضله شکل می گیرد. در مدینه ی ضاله، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه ی فاضله هم تحریف می گردند و آرمانها، ارزشها و امور غیرعقلانی، آرمانها و ارزشهای عقلانی معرفی می شوند.

۱۶- فارابی با نگاه انتقادی جوامع زمان خود را جزء کدام دسته از انواع مدینه می داند؟

پس از ارائه ی این تقسیم بندی، فارابی با نگاه انتقادی به جوامع زمان خود می نگرد و آن جوامع را مدینه های فاسقه یا ضاله می داند.

۱۷- علم مدنی فارابی از کدام ظرفیتهای علوم اجتماعی برخوردار است؟

(۱) به توصیف و فهم کنش ها و ساختارهای جوامع مختلف می پردازد.

(۲) به تبیین یعنی علت یابی واقعیت های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آنها می پردازد.

۳) درباره ی هنجارها، ارزشها و آرمانهای جوامع مختلف، داوری علمی می کند و رویکرد انتقادی به جامعه ی خود و دیگر جوامع دارد.

۴) درباره ی هنجارها، نحوه ی رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می گوید و بایدها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می کند.

۱۸- ابوعلی مسکویه و ابوریحان بیرونی چه کتابهایی را تألیف نموده اند؟ نوع نگاه و روش آنها در تألیف این کتابها بیان کنید. را در هشت جلد تألیف کرد « . تجارب الامم » ابوعلی مسکویه با نگاهی تبیینی کتاب ابوریحان بیرونی در کتاب تحقیق ماللهند با روش تجربی و تفهیمی، فرهنگ جامعه ی هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت.

۱۹- ابن خلدون با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود چه چیزی را به عنوان عامل شکل گیری جوامع یاد می کند؟ ابن خلدون با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از عصبیت به عنوان عامل شکل گیری جوامع یاد می کند و این دریافت خود را به همه جوامع تعمیم می دهد

۲۰- چه تفاوتی بین رویکرد جامعه شناسی ابن خلدون و فارابی وجود دارد؟

رویکرد ابن خلدون، انتقادی نیست و جامعه شناسی او در مقایسه با جامعه شناسی فارابی محافظه کارانه است.

۲۱- ابن خلدون علم اجتماعی خود را چه می نامد؟ ابن خلدون علم اجتماعی خود را علم عمران می نامد.